Hukuk Bölümü 2000/73 E. , 2000/77 K.

- 1615 SAYILI YASA'YA GÖRE TESIS EDILEN GÜMRÜK PARA CEZASINA ILIŞKIN IŞLEMDEN DOĞAN DAVA
  - GÜMRÜK KANUNU (MÜLGA) (1615) Madde 156

"İçtihat Metni"

Davacı : TEKEL,(Tütün,Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri)Genel Müdürlüğü

Vekili : Av. G.P.

Davalı : İzmir Gümrükler Başmüdürlüğü

O L A Y : İzmir Gümrük Müdürlüğünün denetimi altında faaliyet gösteren Tekel Pazarlama ve Dağıtım Müessese Müdürlüğüne ait Gümrük Hattı Dışı Eşya Satış Mağazasında yapılan inceleme ve denetim sonucunda, Gümrük Hattı Dışı Eşya Satış Mağazaları ve Depoları Yönetmeliğinin 36. maddesinde belirtilen limiti aşan sigara satışı yapıldığının saptandığı nedeniyle adıgeçen firma hakkında, her bir satış için anılan Yönetmelik hükmü gereğince 1615 sayılı Gümrük Kanunu'nun 156/2. maddesinde öngörülen gümrük para cezası uygulanmış olup; İzmir Gümrük Müdürlüğünce 20.9.1999 tarih ve 715 sayı ile verilen para cezasına ilişkin kararın, yapılan itirazın reddi yolundaki İzmir Gümrükler Başmüdürlüğünün 21.12.1999 tarih ve 86 sayılı kararı ile tasdik edilmesi üzerine, davacı işletme, 17.1.2000 günlü dilekçe ile, adli yargı yerinde söz konusu kararlara karşı itirazda bulunmuştur.

İZMİR 16. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ; 15.5.2000 gün ve E:2000/188, K:2000/560 sayı ile, 1615 sayılı Gümrük Yasasını yürürlükten kaldıran 4458 sayılı Gümrük Yasasının 242. maddesinin 3. bendi uyarınca, gümrük idaresince verilen cezalara karşı 7 gün içinde kararı alan gümrük idaresinin bağlı bulunduğu gümrük başmüdürlüğü nezdinde itirazda bulunulabileceği, ilk kararın alındığı idarenin gümrük başmüdürlüğü olduğu hallerde bu karara karşı 15 gün içinde Gümrük Müsteşarlığına itiraz edilebileceği; gümrük başmüdürlükleri ile Gümrük Müsteşarlığı kararına karşı işlemin yapıldığı gümrük müdürlüğünün veya gümrük başmüdürlüğünün bulunduğu yerdeki idari yargı mercilerine başvurulabileceğinin belirtildiği; bu durumda, dava konusu itiraza bakma görevinin idari yargıya ait olduğu ve görev konusu kamu intizamından olup diğer usul hükümleri gibi yayımlandığı tarihte yürürlüğe girdiğinden itirazın görev yönünden reddi gerektiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar,temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı İşletme, bu kez, gümrük para cezasına ilişkin kararın iptali istemiyle, 4.8.2000 gününde idari yargı yerinde dava açmıştır.

İZMİR 1. İDARE MAHKEMESİ TEK HAKİMİ; 10.10.2000 gün ve E:2000/540 sayı ile, 1615 sayılı Gümrük Kanunu'nun 158. maddesinin son fıkrasında yer alan "Gümrük Başmüdürlükleri ile Gümrükler Genel Müdürlüğünce verilecek kararlara karşı, tebliğleri tarihinden itibaren 15 gün içinde, yetkili mahkemeye müracaat olunabilir." hükmünde işaret edilen yetkili mahkeme ile adli yargı yeri kastedilmiş olup, bu Kanunun yürürlükte olduğu dönemde de gümrük para cezalarına karşı açılan davalara adli yargı yerinde bakıldığı; yeni 4458 sayılı Gümrük Kanununun 242. maddesinin 7. bendi ile, gümrük para cezalarına karşı idari yargı yerine başvurulabileceği belirtilerek görevli yargı yerinde değişiklik yapılmış ise de, dava konusu para cezası, 1615 sayılı Kanun uyarınca verilmiş ve o Kanun zamanında oluşmuş bir

işlem olduğundan, uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevli bulunduğu kanaatine varıldığı; ancak daha önce adli yargı yerince görevsizlik kararı verildiğinden bahisle, görevli yargı merciinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına ve bu konuda karar verilinceye kadar incelemenin ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ali HÜNER'in Başkanlığında, Üyeler: Mahir Ersin GERMEÇ, Dr. Mustafa KILIÇOĞLU, Sabriye KÖPRÜLÜ, Ayla ALKIVILCIM, Dr. Serdar ÖZGÜLDÜR ve Hıfzı ÇUBUKLU' nun katılımlarıyla yapılan 18 / 12 / 2000 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa YEĞENOĞLU' nun davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mustafa EKİNCİ ile Danıştay Savcısı O. Cem ERBÜK' ün davada idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

USULE İLİŞKİN İNCELEME:

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesi Tek Hakimince anılan Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen usul ve yönteme uygun biçimde başvuruda bulunulduğu anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık görülmemiş, esas inceleme yapılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

ESASA İLİŞKİN İNCELEME :

Dava, gümrük para cezasına ilişkin işlemin iptali isteminden ibarettir.

Mülga 19.7.1972 tarih ve 1615 sayılı Gümrük Kanunu'nun 158. maddesinin son fıkrasında, Gümrük İdaresince verilen ceza kararlarına karşı yapılan itirazlar üzerine, Gümrükler Başmüdürlükleri ile Gümrükler Genel Müdürlüğünce tesis olunan işlemlere karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde yetkili mahkemeye başvurularak itiraz edileceği hükme bağlanmış; anılan Kanun'un uygulanmasına ilişkin Gümrük Yönetmeliği'nin 442. maddesinde, Yasa'da sözü geçen yetkili mahkemenin Asliye Ceza Mahkemesi olduğuna işaret edilmiş; gerek uygulamada gerekse yerleşik yargısal içtihatlarla, gümrük para cezasına karşı yapılan itirazları incelemekle adli yargı yerinin görevli olduğu kabul görmüş bulunmakta idi.

Anılan 1615 sayılı Yasa'yı yürürlükten kaldıran 27.10.1999 tarih ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 242. maddesinin 3. , 4., 5. ve 6. bendlerinde gümrük vergilerine ve cezalarına karşı gümrük idaresi nezdinde yapılacak itirazlarda izlenecek yöntem gösterilmiş ve 7. bendinde, "Gümrük başmüdürlükleri ile Gümrük Müsteşarlığı kararlarına karşı işlemin yapıldığı gümrük müdürlüğünün veya gümrük başmüdürlüğünün bulunduğu yerdeki idari yargı mercilerine başvurulabilir." denilmiş, ancak mülga 1615 sayılı Yasa'ya göre tesis edilen ceza kararlarına karşı açılacak ya da açılmış olup da sonuçlanmamış davalar ile ilgili olarak herhangi bir geçici hükme yer verilmemiştir.

4.11.1999 tarih ve 23866 sayılı resmi Gazetede yayımlanan 4458 sayılı Yasa, 247. maddesindeki "Bu Kanun yayımını izleyen tarihten itibaren üç ay sonra yürürlüğe girer." kuralı uyarınca, 5.2.2000 gününde yürürlüğe girmiştir.

Olayda, dava konusu gümrük para cezası, mülga 1615 sayılı Yasa hükümlerine göre verilmiş olup; yeni Yasa Resmi Gazetede yayımlanmış olmakla birlikte mülga Yasa'nın yürürlükte bulunduğu dönemde idari itiraz yolunun tüketilmesi üzerine açılan davada, yeni Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten sonra adli yargı yerince verilen görevsizlik kararında, yeni Yasa hükümlerine göre idari yargının görevli olduğuna işaret edilmiş; bunun üzerine açılan davada ise,idari yargı yerince işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan eski Yasa'ya göre adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiştir.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Buna göre, davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Hernekadar, sadece görev kuralı değil, Gümrük Kanunu tümüyle değiştirilmiş ise de; incelenen uyuşmazlıkta dava konusu edilen idari para cezasının hukuki niteliğinde bir değişiklik sözkonusu olmadığına ve yasakoyucu tarafından, yeni Gümrük Kanunu'ndaki görev kuralının, bu Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair geçici bir hüküm getirilmediğine göre, kamu düzenine ilişkin bulunan görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesi karşısında, gümrük para cezasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde, yürürlükte bulunan 4458 sayılı Yasa'nın 242/7. maddesi uyarınca idari yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesi Tek Hakimliğince yapılan başvurunun reddi gerekmektedir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İzmir 1. İdare Mahkemesi Tek Hakimliğince yapılan başvurunun REDDİNE, 18.12.2000 gününde KESİN OLARAK OYBİRLİĞİ ile karar verildi.